

LAIKMETS

Nr. 35

1943. g.

27. augustā

RM 0,30



Frontē ir
nezatricināma kā klintys. 1
Esi arī tu savā vietā!





ŠAI CĪNĀ

Pretnieks bija nepareizi novērtējis Lielvācijas spēku, kas bija attīstījies nacionālsociālistiskās vadības laikā. Bet taisni šis maldīgais novērtējums kara sākumā nāca par labu Vācijai, kuŗas vienīgie cīņas biedri toreiz bija nedaudzi drošsirdīgi slovaku karavīri. Rietumos pretnieks atradās pie Reinas un austrumos tikko 150 km no Berlīnes. No šā bīstamā stāvokļa Vācija izkļuva, palikdama rietumos defensīvē, bet pret poļiem vērsot īsu, nesaudzīgu triecienu. Otrs kara posms iesākās ar zibenīgo Norvēģijas ieņemšanu, tā novēršot pretnieka nodomu apdraudēt Lielvāciju no Eiropas ziemeļiem. Pēc šīs operācijas varēja sākties izšķirīgas cīņas rietumos. Nedaudzās nedēļās te jaunais vācu karaspēks guva spožus panākumus, uzvarēdams Franciju, padzenot angļus no Rietumeiropas un nostiprinot vācu aizsarglīniju pie Atlantika. Šai brīdī pretniekam deva iespēju līgt mieru, tomēr kara kūdītāji to nepieņēma.

Nākamais cīņas posms sākās Padomju savienībai un Savienotajām valstīm iestājoties karā. Jau ieņemot Baltijas zemes, Padomju savienība atklāja savus istos nodomus, bet notikumi Balkānos un milzīgā karaspēka koncentrēšana padomijas rietumos pierādīja, kādas briesmas Eiropai draudēja no austrumiem.

Ugunsgrēku Balkānos apdzēsa ātrāk, nekā to ienaidnieks bija paredzējis, un boļševiku uzbrukumu Eiropai Lielvācijas Vadonis novērsa, drošsirdīgi uzsākot 1941. gada 22. jūnijā austrumu karagājienu. Šeit plašajos austrumu karalaukos smagās uzbrukuma un atvairīšanas cīņās radās Eiropas fronte. Tāpat Eiropas aizstāvēšana rietumos, ziemeļos un dienvidos vairs nebija tikai ass valstu un Lielvācijas lieta vien, bet tanī piedalījās viss Eiropas kontinents.

Kamēr Austrumeiropā norisinājās izšķirīgas cīņas kontinenta nodrošināšanai no šeit draudošajām briesmām, ienaidniekam rietumos bija laiks panākt nokavēto. Austrumāzijas kara izcelšanās un notiku-

„Kopš šī rīta runā mūsu ieroči,” vēstīja Lielvācijas Vadonis Adolfs Hitlers vēsturiskajā reichstaga sēdē, pirms četriem gadiem paziņojot kara sākšanos ar Poliju. Un tie ieroči runāja skaidru un cietu valodu — tie ierakstīja vienu uzvaras stāstu pēc otra vācu pulku divīziju vēsturēs.

Pirmajā septembrī sākās otrā un lielākā pasaules kara piektais gads. Dancīga un poļu koridors, kuŗu dēļ angļi teicās šo kara iesākam, pilnīgi aizmirsti. Skaidri atklājušies šīs cīņas patiesie mērķi, proti, ass valstu pretnieku vēlēšanās satriekt un iznīcināt tās nācijas, kas bija atbrīvojušās no internacionālās zelta varas un nodibināt pasaulē žīdu imperiālismu. Tāpēc žīdisko demokrātiju koalīcijai bija jāuzsāk karš ar nacionālsociālistisko Vāciju.

So četrus kara gadu laikā ass valstu pretniekiem izdevies gūt nelielus panākumus Eiropas periferijā, kuŗus tomēr nevar salīdzināt ar Lielvācijas varenajām uzvarām pirmajos trīs gados un viņas grandioziem atvairīšanas cīņas rezultātiem austrumos.





JĀUZVAR EIROPĀI

mu straujā norise ierobežoja angļu un amerikāņu pārgalvību, neļaujot tiem ar visiem spēkiem vērsties pret Eiropu.

Kaŗa gaitā gūtā pieredze lika Vadonim izšķirties Eiropas austrumos par koncentrētu cīņas taktiku, kas piemērota tik bīstamam pretiniekam. Tā boļševikus piespieda doties uzbrukumos, zaudējot milzīgus dzīvā spēka un materiāla daudzumus, kas jau tagad izšķirīgi ietekmē tālāko kaŗa norisi. Ka te nav runa par defensiju, pierāda kustīgās vasaras cīņas.

Ziemas kaŗas austrumfrontē 1942. un 1943. gadā, kā arī cīņas Afrikā un Sicīlijā, kas angļiem un amerikāņiem likušas izjust vācu kaŗavīru sīksto neatlaidību, rāda visai pasaulei, ka pēdējā kaŗa posmā svarīga ne tikai masveidīga spēku un materiālu koncentrēšana, bet arī izturība sīkumos, iekšējā pretestība un morāliskā stāja.

Ar suverēnu mieru, balstoties uz saviem, sabiedroto un sev draudzīgo tautu militāriem un saimnieciskiem spēkiem. Lielvācija pašreizējā kaŗa posmā rīkojas pēc taktikas, kas spiež pretinieku izlietot visas savas rezerves. Boļševiki savā „maizes” ofensīvā upurē milzīgas cilvēku un materiālu masas. Amerikāņiem un angļiem tagad jāpierāda, cik daudz viņi spēj ziedot, lai iekārotu Eiropu žīdiem.

Priekš četriem gadiem Lielvācija mierīgā spēka apziņā uzsāka šo cīņu. Viņas varonīgais kaŗaspēks tai iekārojis plašu telpu. Kad nu pretinieki mēģina doties ofensīvā, Lielvācija saglabā savu mierīgo uzvaras pārlicību. Pretinieka uzbrukumiem jāsabruk, jo Eiropa grib dzīvot un Vācija ne tikai vēlas, bet arī spēj kopā ar jaunajām tautām cīnīties par Eiropas dzīvības interesēm.

Kaŗa grūtības smagi gulstas ne tikai uz frontes kaŗavīriem, bet arī uz darba cilvēkiem aizmugurē, īpaši tur, kur ienaidnieks ar savu gaisa terroru cenšas graut iekšējās frontes morāli.

Līdz šim lielie kaŗa kūditāji Ruzvelts un Čerčils apgalvoja, ka cīnoties pret fašis-

mu un, ja šo režīmu novērstu, viņu kaŗa mērķis būtu sasniegts. Tomēr nesenie notikumi atklājuši angļu un amerikāņu istos nodomus — jo arī pēc fašisma atceļšanas tie prasa Itālijas kapitulāciju bez noteikumiem. Viņu istais mērķis taču ir žīdu varas nodibināšana par visas pasaules nācijām un tautām. Pret šo neprātu, kas nozīmētu visa kontinenta bojā eju, Eiropa uzsākusi cīņu. Acīm redzot, viņas cīņas mērķi ir labi, jo citādi taču pretinieks nemēģinātu diskreditēt Jaunās Eiropas ideju.

Vēlū ienaidnieks grib graut Eiropas tautu vienību, izmantojot savai aģitācijai kaŗa apstākļu radītās grūtības. Eiropa savā brīvības cīņā labi zina, ka tikai gatavība ziedot visus savus spēkus cīņai un nest upurus tiek pamatus istai Eiropas kontinenta likteņkopībai. Jauno Eiropu neradīs papīra līgumi, bet to sakausēs kopējā cīņā rastā uzticība, bez kuras nav domājama sadarbība miera laikā. Pats par sevi saprotams, ka kaŗa laikā upuri aizēno gūtos labumus, bet jau tagad ir skaidrs, ka uzvara par žīdiski plūtokrātisko aizbildnību būs lielākais Eiropas kopības sasniegums un tāpat nav ne mazāko šaubu, ka boļševisma mēŗa iekļūšana Eiropā nozīmētu Rietumzemes bojā eju.

Bet grūtības nepastāv tikai vienā kaŗotāju pusē. Temps, ko, piem., Sicīlijā vācu kaŗavīrs uzspieda pretiniekiem, ir tik lēns, ka angļiem un amerikāņiem nav cerību ieņemt Eiropas cietoksni. Vācija uzvarēja Holandi, Beļģiju un Franciju un padzina angļus no kontinenta 6 nedēļu laikā — amerikāņiem un angļiem bija vajadzīgs gandrīz tikpat ilgs laiks, lai ieņemtu Sicīliju. — Tomēr Sicīlija un Orla austrumfrontē nepierāda ienaidnieku spēku, bet gan viņa izmisīgo un vēltīgo cenšanos panākt šai kaŗā ātru izšķiršanos, kas tiem nepieciešami vajadzīga. Apskatot pretinieka stāvokli, vispirms jākonstatē Padomju savienībai draudošais bads. Tur sāpīgi sajūtami lielie dzīvā spēka zaudējumi un kaŗa rūpniecības produkcija strādnieku nepietiekošās apgādes dēļ lēnām

bet droši samazinās. No turpmāk šīs atkarības Anglijas iedzīvotāju uzturēšana, jo 80 proc. pārtikas vairs jāpārvēz pa jūras ceļu, kamēr Lielvācija izlieto savas telpas ražojumiem.

Ilgais kaŗš nav uzlabojis dzīves apstākļus arī Anglijā; īpaši, pieļaujot boļševiku aktīvu darbību, angļi salaiduši utu rādīti savā kaŗokā. Tam vēl pievienojas angļu milzīgās bailes no vāciešu atbīdēs. Ar šai kaŗā pierādījies, ka atkarībā no izgudrojumiem vienai vai otrai pusei taču reizi ir zināms pārākums. Pašreiz Anglijas pārākums — un tas arī ir vienīgais šai kaŗā — ir tās gaisa spēki. Vācu vārdības labi apsvērtā atbilde mainīs šo kaŗa ainu, un tas notiks drīz. To apzinās arī Angļija, un šis apstākļis ir pamatā oficiālajam angļu brīdinājumam nepaļauties optimīzmarā. Amerikai pagājušajā kaŗa gadā izdevies ieņemt trīs mazas priekšpostēŗas salas Klusajā okeanā. Taču Savienoto valstu augstāko produkciju, kas nodrošināt ienaidnieku pārākumu materiālu ziņā, nav iespējams realizēt. Tāpat Indijas problēma kļūst aizvien draudīgāka.

Beidzot ir gluži skaidrs, ka šo kaŗu izšķīrs tikai ieroču uzvara. Tātad — parole ir cīņa. Jau šodien daudzi izsaka, ka tie tagad grib un var dzīvot vairs tikai kaŗam. Tiem nekas cits neatliek, kā vēlēšanās — radīt tādus dzīves apstākļus, kādi nepieciešami Eiropas kultūras tautām, lai tās godīgā darbā ar saviem fiziskiem un garīgiem spēkiem spētu pelnīt sev dienšķo maizi, dzīvot sociālā labklājībā un droši ticēt laimīgai nākotnei. Šāda dzīves veida pretinieki ir Jaunās Eiropas ienaidnieki, žīdiski kapitālistiskie un žīdiski boļševistiskie pasaules valdnieki. Sākoties piektajam kaŗa gadam, mums ir tikai viena atziņa un viena apņemšanās — nepagurt cīņā un tiešām ziedot lielajai izšķiršanās kaŗai visus spēkus un upurus. Ikvienai kaŗotājai tautai šai ziņā labākā priekšzīme ir varonīgie vācu frontes kaŗavīri. Viņi cīnās, lai mēs dzīvotu! Strādāsim, lai viņi uzvarētu!

K. Klīns.



VARENĀ IEROČU KALVE

Varena ir Lielvācijas bruņošanās rūpniecība. Kara ceturtajā gadā „Lielvācija ir viena vienīga ieroču kalve”. To Lielvācijas bruņošanās un rūpniecības reichsministrs nesēn apstiprināja vārdiem:

„1943. gada maija mēnesī mēs esam saražojuši vairāk municijas nekā 1941. gadā sešos mēnešos.”

Brūnošanās uzņēmumi ir sadalīti pa visiem valsts apgabaliem, kur cita citai blakus paceļas vissarežģītākās ieroču kalves. Nemitīgi kūp dzelzs ceplu dūmeņi. Tēruda kalni aug augumā. Visur drudzaini griežas milzu turbīnas. Visur vaļoņas kara materiālu krājumi. Seit bezgalīgi gaļos pļeču vilcienos iekrauj visdaļādākā veida municiju. Pa fabriku vārtiem aizrīpo tūkstošiem jaunu lielgabalu, citur atkal tanks pēc tanks dodas pirmajos izmēģinājuma braucienos. Neskaitāmās kuģu būvētavās un dokos dārd zemūdeņu montāžas troksnis, un visu lielumu un visu veidu lidmašīnas serijās dodas no savām fabrikām uz fronti. Uz visām pusēm traucas dzelzceļu vilcieni un smago automobiļu transporti ar kara materiāliem.

„Ieroču kalve — Lielvācija” ir kaut kas gluži jauns visā pasaules vēsturē. O. A.



Flores milzu lielgabalu stobru izmēru pārbaude ir tikpat rūpīga kā vismazākā kalibra ieročiem.

Torpēdu aparātu stobru urbšanas pārbaude ar speciāliem rīkiem.

Granātas uz slidošās lentes — izgatavošanas beigu stadijā. Arī granātu iekšējo caurmēru pārbauda ar speciāliem mērīšanas rīkiem.

Trieclenlielgabali (tanki) kādā bruņošanās fabrikā, gatavi nosūtīšanai uz fronti.



NĒM, TĒVU ZEME, TAVS ESMU VISS

PK. Smidzināja sīks rudens lietus. Pelēkā migla smagi gulās ielās. Nē, tā nebija jauka un saulaina diena, kad kādas latviešu brīvprātīgo vienības nagloto zābāku atbalss pēdējo reizi cēlās pret dzimtenes debesīm. Viru sejas jaušami it kā agrāk neredzēti vaibsti. Acis veģas bezgalīgā tālē, lūpas cieši savilkta. Eju līdz kolonnai, bet nekā cita nevaru saļasīt vēja appūstajās sejās, kā apņemšanos izturēt, uzvarēt, nelūzt cīņu smagajās vētrās. Uzpurēšanās prieku izstaroja šie vīri, mūžīgu uzticību tautai. Smidzināja smalks lietus... Tā bija arī labāk. Pelēkā diena, pēc kuģa vienreiz tomēr nāks saule, ļabi saderējās ar vīriem, kas gāja, ļai kādreiz saule spīdētu pār viņu zemi.

No tā brīža pagājis daudz notikumiem bagātu dienu. Nejausi esmu ieradies kādā „cīņu vietā” dzimtenē. Tas ir kaut kas neparasts, neredzēts. Nedārd te mūžīgais kaļa troksnis, nepavisam ne — gandrīz svētsvinīgs klusums valda plašajā parkā un ēkās. Sastopu vienu otru pazīstamu seju. Tie ir tās vienības vīri, kas tai nemīļīgajā dienā aizgāja, ļai kristu vai atgrieztos kā uzvarētāji. Viņi zina stāstīt daudz par savām līdzšinējām gaitām. Drūmas top sejas, mīnot cīņas biedrus, kas, augstu turēdami kaļavīra godu, svešā malā atrada dusas vietu. Par sevi šie kaļavīri nebēdā, kaut arī visiem te trūkst kāda locekļa vai cīņā gūti cīti smagāki miesas bojājumi. Viņi nepadosies, kamēr vien elpos. Dziesmas un humors, kas cīņu laukos dažkārt palīdzēja pārvarēt grūtības, arī te nav rimis. Tie uzsākuši tikai savas cīņas jaunu posmu. Kas vairs nespēj nest ieročus, tam savas spējas jāļiek citā vietā, jāstrādā frontē! Šo likumu viņi zina. Tie nemēģina mūžīgi gausties par savu likteni. Pēc slimnīcu un lazarešu atstāšanas viņi te brīvprātīgi pulcējušies, ļai mācītos savām spējām un interesēm piemērotu arodu. Augu dienu invalīdi pakļauti medicīniskai un arodu speciālistu uzraudzībai, kas gādā, ļai šie varoņi justos atkal kā dzīves pilntiesīgi locekļi un nekad — kā pabērni. Ja tik ir iespējams, tad ikviens paliek savā vecajā arodā, iemācoties jaunas darba metodes, kas aizstātu trūkstošos locekļus. Ikviens, arī smagāk cietušais, atrod sev piemērotu arodu, kas ļauj tam atgriezties dzīvē. Medicīniskais personāls nenogurdams gādā, ļai invalīdu fiziskie trūkumi tiktu pēc iespējas pilnīgāk dziedēti un aizstāti.

Daudzi invalīdu nama iemūtnieki zina it priecīgi vēstīt, ka viņi pēc kāda laika vispār varēs „mest krukli krūmos”, pie cīņas biedriem gan laikam neiznāksot atgriezties, piebilst viens otrs, bet ikkatrs zina, ka savā turpmākajā dzīvē viņš tādā vai citādā veidā varēs kalpot tautai.

Tādi ir šie klusie vīri, kas tik daudz ziedojuši uz tēvijas altāra, bet tomēr nav paguruši. Visa viņu dzīve būs veltīta savai tautai, bet acis neizdzisis aicinājums, ko dzeja izteicis Plūdons —

...Bargā nāve čupu čupām
Kaļavīru likus krauj,
Dzīvais tak vēl cēmt un ļauj.
Kaļa ziņotājs Valdmīers Melbārdis.



Brīvos brīzus kaļa invalīdi pavada patīkamās nodarbēs, piem., spēlē galda tenisu, kas veļcina ļeļvainoto locekļu vingrību, vai vienkārši ļaujās atpūtai, parotajājoties ar maro kaļēnu. Vecākā māsa ir ļabākais draugs un padomdevējs, — tai var uzticēt priekus un bēdas. Viņai nav jebūdumu arī, kad „audzēkņi” sarauj kādu zolītes partiju.

DIENU ritumā

EDUARDS SMIĻĢIS ATKAL DIREKTORS



Lūk, Siksta kapelku visā pasaulē slavenu darīja Mikel-Andželo, bez Richarda Vāgnera mēs nevaram vairs iedomāties Baireitu, un tāpat viens no otra nav šķījami divi vārdi — Rīgas Dailes teātris un Eduards Smiļģis. Viņš bija jau spēlējis Rīgas Jaunajā teātrī staltus mīlētājus, viņš bija jau izklejojies pa tātām zemēm kā Pērs Gints un sabijis āgu laiku par fabrikas vadītāju, kad, atgriežoties Rīgā 1920. gadā, viņam radās doma par jauna teātra radīšanu. Tūlīt Smiļģis arī pasludināja, ka viņa radītais teātris ir suverēna māksla, tas ir — ja līdzšinējie latviešu teātra darbinieki lielākā vai mazākā mērā bija autora darba padevīgi reproducētāji, tad Smiļģim teātris ir vērtība pati par sevi, neatkarīga no lugas tekstā atrodamās literārās un drāmatiskās nozīmības. Smiļģa bagātīgā specifiski teātrālā fantāzija rada vienreizīgu skatuvisku vīziju, un tā bieži vien ir pavisam

citāda, nekā parastais lasītājs vai pats lugas autors to būtu gaidījis. Dailes teātra augstajiem uzdevumiem Smiļģis ir izaudzinājis piemērotu aktiešu saimi, pirmo reizi mūsu teātra mākslā pievērsot tik lielu vērību ķermeņiem un tā ritmikā kā galvenajam skatuves izteiksmes līdzeklim. Bet par suverēna teātra sastāvdaļām Smiļģis uzskata ne tikai aktieri vien, bet arī citus skatuves mākslas elementus — telpu, skaņu, krāsu, gaismu, — kam ar teātra diktatora — inscenētāja — pamatdomu organiski jāsaaug vienā veselā vizūrē. — Eduards Smiļģis kā aktieris ar savu impozanto slāvu un dinamisko pozi neskaitāmās varoņu lomās ir bijis savu iestudējumu protagonistis. Kaut vai atcerēsimies viņa Cēzaru un Gestu Berlingu, viņa Petručo un Ernani — tie visi dekoratīvi spilgti stilizētā formā ietverti tēli. Ja šais dienās Eduards Smiļģis pēc 9 gadu prombūtes atkal atgriežas Dailes teātra direktora amatā, tad lai šis nolikums ir drošs apliecinājums viņa turpmākajiem vēl izcilākiem teātra mākslas sasniegumiem. Kā varam vērot no godalgotā Marijas Stjuartes iestudējuma, tad Smiļģis — agrākais telpas arabesku fantasts, tagad galveno vērību pievērš aktiešu tēlu izveidojumam plašās līnijās un ansambļa psiholoģiski pārdomātai saspēlei, un tomēr — tā nebūt nav Smiļģa tuvošanās psiholoģiskā reālisma teātrim. Viņš ir un paliek mūsu teātra mākslas hēroiskais romantiķis.

J. B.-D.



AUSTRUMZEMES REICHSMINISTRA VIETNIEKS LATGALĒ

Iegemto austrumu apgabalu reichsministra pastāvīgais vietnieks gauleiters un distrikthalters Dr. Alfrēds Meijers (Meyer) apskates ceļojumā pa Austrumzemi 22. augustā apmeklēja Daugavpili un pēc tam devās braucienā pa Latgali. Ministra vietnieku braucienā pavadīja ģenerālkomisārs Rīgā Dr. Drekslers (Drechsler) un vairāki augstāki vācu civilistāžu pārstāvji. Daugavpili augstie viesi kopā ar Daugavpils novada komisāru H. Rikenu (Riecken) ieradās pilsētas valdē, lai pārrunās ar pilsētas vadītājiem darbiniekiem noskaidrotu katras iestādes darba veiksmi, pilsētas, tā arī darbinieku un strādnieku vajadzības. Atbildot uz pilsētas vecākā J. Nīdras apsveikumu ministra vietnieks izteica prieku, ka viņam dota izdevība ierasties šai zemē un vērot šīs zemes iedzīvotāju lojālo stāju, šejienes apstākļus un darba sasniegumus. Soloties par visu informēt reichsministru un nodot Daugavpils pilsētas iedzīvotāju un visu latviešu sveicienus, reichsministra vietnieks novēlēja daugavpiliešiem arī uz priekšu būt tikpat atsaucīgiem un uzņēmīgiem kā līdz šim. — Attēlā: Reichsministra vietnieks (no kreisās pirmā) sarunā ar Daugavpils pilsētas vecāko (ceturtais no kreisās) un viņa turpākajiem darbiniekiem.

A. Kalniņa uzņ.



VIENOTI LATVIJAI

Svētdien Rēzeknē atklāja atjaunoto Latgales atbrīvošanas pieminekli. To bolševiki nogāza 1940. gadā, naktī no 5. uz 6. novembri. Drīz pie rudens dubļos nogāztā pieminekļa ieradās židu bars ar saviem meistariem un ar autogenu centās pieminekļa bronzas galveno tēlu sadalīt vairākos gabalos. Beidzot tie nolauza jaunavas tēlam rokas un mazākajai blakus figūrai galvu. Tad pieminekli iekrāva smagajā auto mašīnā un ar traktoru aizveda uz pilsētas lopkautuvi, kur tas apsmiets un zaimots. atradās visu bolševiku laiku. Tagad, par spīti kara laika grūtībām, pieminekli atjaunots autora K. Jansona vadībā. Zelta krustiņš simboliski pret austrumiem paceltajā jaunavas rokā nu atkal aicina Latgales latviešus būt — vienotiem Latvijai!

Daugavpils novada komisārs H. Rikens (Riecken), atklājot pieminekli, sirsnīgā runā cildināja latgaliešu simpātiskās rakstura īpašības. Viņš norādīja, ka Francis Trasuns jau 1917. g. aicinājis izšķirties — vai iet kopā ar austrumu barbariem vai ar rietumu kultūru.

„Skaidrs katrā ziņā ir,” teica novada komisārs, „ka tikai tas būs kungs par diētu attīstību, kas no fanātisma un aizspriedumiem brīvs, bet pilns dedzīgas mīlestības pret savu tautu un zemi — varēs gūt skaidru atziņu, kas viņa tautai ir labs un vai kalpot.

Šis karš ir par Eiropu, bet ne par kādu režīmu; ne par satversmi, bet par pašu tautu, par dzīvību vai nāvi.

Mēs pašī esam veidotāji, un tāpēc mums arī ir iespēja ar mūsu rīcību iespaidot notikumu gaitu iznākumu. Tādēļ jācinās, jācinās šī vārda patiesā nozīmē. Cīņa prasa drosmi un uzpurēšanās prieku. Tikai kam drosme ir, tas cīņu var izturēt. Drošsirdīgā un drosmīgā tauta, tauta, kam ir ideāli un kas cenšas pēc lielā un labā, arvien izcinīs sev brīvību.”

Runas nobeigumā novada komisārs teica: „Tāpēc mēs šodien šī atjaunotā pieminekļa priekšā nestāvam ar sāpēm sirdi un skumjušos par pagājušo laika spīdi, kas dažus gadu desmitus šķīta par miera idilli un tomēr nav bijis nekā cits kā tikai mēģinājums atturēt Eiropas dabisko vēsturisko attīstību, bet mēs šeit stāvam pilni apziņas par mūsu šīs dienas vienreizējo uzdevumu, pilni lepnuma un dedzīgas gribas: līdzīgi šim simbolam iesojot nākotnē, kas arī šai zemei un tās tautai uzturētu brīvību un godu un to arī uzturēs.”

Čs.

Zemes svētības cildinātājs

lāku darbu: „Gottsucher”, „Erdsegen”, „Martin der Mann”, „Peter Mayr”, „Das ewige Licht”, „Weltgift”, „Jakob der Letzte”, „Die Försterbuben”, „Waldheimat”, „Höhenfeuer” u. c.

Latviski Rozegera darbi tulkoti tikai pa daļai. 1938. g. sāka iznākt viņa kopotie raksti (ar Līgotņu Jēkaba ievadu), bet tos pēc VI sējuma pārtrauca bolševiku iebrukums.

Romāna „Jēkabs Pēdējais” priekšvārdā Rozegers izsaka savas attieksmes tiklāb pret rakstnieka uzdevumu, kā arī pret zemnieku. Kā rakstnieks viņš nebūt negrib tikai laiku pakavēt un negrib arī tikai aistētiski vien iepriecināt. Ar to viņam nepietiek: viņš grib rādīt visu dzīvi, visu pasauli, atvērt savu sirdi līdz pārdzīvojumu dziļumiem un līdz savu ilgu augstumiem grib, lai lasītājs siltu par cilvēces celākiem ideāliem. Ja viņš raksta par zemnieku un tēlo lauku dzīvi, tad tikai tādēļ, ka sirds uz to skubina tik neatlaidīgi. Ka nav citas izvēles, kamēr vien šis pienākums veikts. Zemnieka darbu rakstnieks uzlūko ne tikai par visveicāko, bet arī par vissvarīgāko. Zemnieks ar savām pūlēm dabas saimniecībā ir kā Dieva pirmais palīgs. Viņš palīdz graudam krist sagatavotā zemē, lai tas dīgtu, augtu, nestu augļus un barotu cilvēku un viņa palīgus šai saulē. Jāatmet domas, ka zemnieks ir kas „neizglītots”, „prasts”, jāsaprot, ka zemnieks patiesībā zina visvairāk, tikai viņa zināšanu aploks dažreiz stāv patālu no pilsētnieka vai cita nezemnieka interešu lauka. Bet pienāks laiks, domā Rozegers, kad zemnieks būs augstākā cieņā nekā tagad.

Rozegers ir liels rakstnieks, tēlotājs un psihologs un arī vēl kas vairāk. Īpaši ar saviem zemnieku dzīves tēlojumiem viņš māca skatīties uz dzīvi nopietni. Dzīve ir tik liela un plaša, cik nopietni tai pieiet. Paviršajam, vieglprātīgajam turpretī šī pati pasaule liekas sekla un drīz apnik. Bez tam rakstnieks māca lielāku dzīves vienkāršību, lielāku dabiskumu un reizē ar to lielāku gara brīvību. Viņš cildina veselīgos tikumus, kas vienīgi var nodrošināt tautas nākotni.

Latviešu tautas vairākumam Rozegers garā vienmēr tuvs. Viņa ideālus, īsti zīmējoties uz zemniecību, dzīves nopietnību, tikumu skaidrību — latvieši apsveiks arī turpmāk, jo viņi grib dzīvot. G.

Krietnajam vācu dzimtenes rakstniekam un savas tautas vīram Pēterim Rozegeram (Rosegger) piemiņas brīži šogad divām līgām: pagājuši 100 gadu no viņa dzimšanas (1843. g. 31. jūlijā) un 25 gadi no nāves dienas (1918. g. 26. jūnijā).

Rozegera dzimtene Steiermarkā, Alpos — Alpu ciemā, kas atrodas augstā kalnā, mežainā apvidū. Rozegera senči no seniem laikiem, paaudzi pēc paaudzes, še cīnījušies ar skaisto, tomēr nereti arī mežonīgo dabu, cīnījušies ar vētrām un lietus gāzēm, neražīgākos gados ar badu, un tomēr sīkstī turējušies pie savas dzimtas zemes.

Vecāki savam dēlam varēja dot tikai to, ko vispār mazturīgi lauku ļaudis spēj: radīt pie darba, lai dēls ietu tēva pēdās, vai arī agri laist mācīties kādā amatā. Pēteris, vēlākais ievērojamais rakstnieks un kultūras darbinieks, bērnībā bija pavārģrs un zēna gados sīcīņš, tādēļ viņu nodeva pie drēbnieka, lai mācītos amatu, kur lielāki fiziski spēki nav vajadzīgi.

Drēbnieka mācekļa laiks, strādājot, kā viņš pats saka, citā pēc citas pavisam 67 mājās, deva daudz pieredzējumu, jāsaka, parādīja apkārtnes cilvēku raksturus un dzīvi. Un kad rakstnieks arī savā turpmākajā dzīvē bijis ļoti sabiedrīks, mīlējis pabūt draugu pulcīnā, patriekties, omulīgi papriecāties, ne tik daudz izkratot savu sirdi, kā vairāk iedziļinoties citu cilvēku likteņos, tad nav brīnums, ka Rozegeram tik plaša tipu galerija un tik raksturīga tautas valoda.

Jau agri Rozegers daudz lasa. Drīz tas eāk mēģināties pats gan dzejā, gan episkā tēlojumā un savus darbiņus iesūta Grāca laikrakstam „Tagespost”. Šie mēģinājumi vēl bagāti rakstības kļūdām, tomēr redaktors Dr. A. Svoboda tūlīt pamana jauno talantu, to neizlaiž no acīm un steidzas atbalstīt. Saņemtais honorārs ļauj Rozege-

ram pamest adatu un gluekli, doties uz Gracu.

Gracā Rozegeram rodas daudz jaunu paziņu un draugu, jo viņam sevišķas spējas tos iegūt. Un lūk — pilsētas ievērojamākie vīri, starp tiem plašāk pazīstamie rakstnieki R. Hammerlings, A. Stifters, L. Ancengrūbers, ir jaunā ideālista draugi.

Valdība piešķir Rozegeram stipendiju ārzejmu ceļojumam. Viņš apmeklē Vāciju, Skandināviju, Holandi, Itāliju, vēro cilvēkus un dzīvi, ieskatās kultūras sasniegumos, šo to apbrīno. Tomēr viņa sirdij nav svešumā miera, viņu kas velk atpakaļ: rakstniekam nav jābūt pasaules klaidoņim, bet savas dzimtenes balsij.

Lai varētu semīgāk paust un izplatīt savas idejas, starp kuģām pirmā vieta dzimtenes mīlestībai, cienībai pret zemnieka darbu un tikumu stingrībai, — Rozegers 1876. g. nodibina mēnešrakstu „Heimgarten”. Izdevumam labas sekmes, tas izplata tūlu.

Savus brīvos līdzekļus viņš plašā mērā ziedo skolu stāvokļa pacelšanai savā dzimtenē.

Paiet gadi sekmīgā rakstnieka un kultūras celēja darbībā. Arī atzinība nāk no visām pusēm izņemot internacionālos strāvījumus (Rozegeram bija konflikts ar Vatikānu un vēlāk ar žīdiem Heines pieminekļa dēļ, ko viņš nevēlējās redzēt uz vācu zemes). Kad Rozegers sasniedza 60. mūža gadu, Heidelbergas universitāte viņam piešķir goda doktora gradu un Austrijas valdība Franča Jozefa ordeni, kas līdz tam no rakstniekiem greznoja tikai Griparcera krūtīs.

Un tad mūža vakars un pēdējā stunda, kas iekrita pirmā pasaules kara laikā, tādēļ pagāja bez tālākas atbalss. Dzimtenes rakstnieks atgriezās pie savas dzimtenes zemes, lai tur paliktu uz mūžu.

*

Pēterja Rozegera darbu skaits liels: romāni, stāsti, atmiņas, tēlojumi, dzejas, apcerējumi, kāda luga u. c. Kā celms, no kura izaug citi viņa darbi, ir „Schriften des Waldschulmeisters” (tulkots pāris reizes arī latviski) un tad vesela virkne lie-



Pēteris Rozegers.

Pēterja Rozegera vecāku kalnu saimniecība Augšējās Steiermarkas kalnu piekāpē, kur dzimis un uzaudzis lielais mežu krāšņuma un druvu svētības cildinātājs. „Laikmeta” arch. uzņ.



Mēsa Mikus

(Beigas.)

„Kas tev, dēls?” ievaicājās māte rūpju pilnu balsi, redzējama, ka dēls istabas vidū stāv un nekustas no vietas.

„Man, man nekās,” murmināja Mikelis, ar delnu novilkdams gar pieri, atvairot atmiņu murgus, „es tāpat. Bet tagad laiks, jāgērbjas!”

Viņš piesteidzās pie platā drēbju skapja, kas stāvēja kaktā un kam uz durvīm bija uzgleznotas divainas dālijas, bet griežtais vainags atgādināja izplēstus vanaga spārnus. Pūsis atrāva skapi, izņēma svētdienas kārtu — jaunus gaŗos zābakus, izejamo platmali un pazuda savā istabā, pašķirot svītrotais ņegas.

Māte brīdī nolūkojās viņam pakaļ un kļuva nopūtās. Teikt viņa nekā neteica un arī nezināja ko runāt. Vērpēja tikai neskaidri nojauta, ka dēlā kaut kas lūzt un brūk, un Dievs vien to zina, kā viss vērsīsies atkal par labu.

Sagērbies, uzvilcis mēteli, uzstūmis galvā platmali un pateicis mātei arlabvakaru, Mikelis izgāja pavasara mijkrēsļā apņemtajā kļajumā. Saule jau bija iebredusi meza galos. Tie slējās tumši un rēgaini pret zeltaini sārti kvēlojošiem mākoņiem. Debesis margoja milzmos zvaigzņus, tās izskatījās neparasti epozas, kā uzspodrinātas sestdienas vakaram. Austrumos aiz upes ausa dzektenis mēness un sijāja ūdeņos savu sidrabu. Upe vēl nebija pilnīgi aiznesusi pavasara ūdeņus, tā tecēja, mezdama mutiņus un vilpōdama kārkļu cerus krastmalā. Bet straumes saceltie vilniši vizuloja un laistījās, šķiet, kāda teiksmaina roka tur kaisītu fosforizētus pelnus.

Gaiss bija vēss, bet pilns atkusušās zemes smaržas, kas sitās nāsīs kā stiprs degvīns un satrauca sirdi. Droši vien uz rīta pusi būs salna, bet patlaban zeme vēl bija pavasara saules un kaismes varā.

Mikelis lieliem soļiem gāja pa šauru taku, kas veda uz braslas laipām. Pāri otrā krastā, līgano vītulu un žuburaino gobu apņemts, stāvēja Parumbu ciems. Kailie koki meta uzplūdušajā līcī spokainas ēnas. Divi logi dzīvojamā ēkā bija apgaismoti, tas viens, ēkas stūrī aiz ceriņu krūma, bija Mares logs. Pa mājas skursteni šad un tad izskrēja dzirkstis; vēja sagrābtas, tās spoži uzliedēja un tad izplēnēja, pazudamas naktī.

Stallī iebubinājās zirgs, suns pāris reizes ierējās un atkal aplūsa. Citādi Parumbu pagalmā valdīja miers. Mikelis gāja tieši uz istabu, no kurienes nāca svaiņu raušu un sutinātu kāpostu smarža. Pa kreisi pašā upmalā palika pirtīņa, un no tās cēlās balti tvaiki — tur ļaudis mazgājās.

Pūsis ejot pūlējās aizpogāt vēja plandīto mēteli un pogājot sajuta, ka kabatā ir kaut kas ciets. Viņš aptaustīja — tur taču bija pudele, ko pagājušo svētdien bija pircis, posdamies uz Parumbām. Pudelē bija saldaiss špabis ar ķiršu garšu, ko labprāt dzēra vecais saimnieks. Nekas, viņš pasniegs saimniekam to šovakar kā ciema devu. Viņi sadzers un izrunāsies vienreiz

no sirds. Ja neiznāks, nav nagus ko saldēt, bet kas zina? Cerības vēl nevarēja zaudēt. Mare katrā ziņā darīs tā, kā vēlēšies tēvs un māte, jo viņai nav tik daudz patstāvības, lai pati izšķirtos.

Ar šādu pārliecību Mikelis Mežciems spēra kāju uz lielā akmens durvju priekšā un vēra durvis, kas tik daudz jau bija virinātas.

„Dievs palīdz jūsu mājā! Vai ciemiņus arī gaidījāt?” teica Mikelis kupļajai, pietvīkušajai saimniecei, kas patlaban vilka laukā no maizes krāsns sautētu gaļu ar kāpostiem. Krāsni turētā ēsma virmoja tiksmīnošu aromatu.

Saimniece nolika kāpostu katlu uz kula, piecēlās, rokas slaucīdama priekšautā, pagriezta acis pret durvīm un tad, brīdī skatījusies, teica:

„Tu, Mikel, kad tevi pikis! Pēc balsis nemaz nepazīnu. Nāc dziļāk, nāc! Labu laiku neesi rādījies. Domājām, ka mežā kāda nelaime notikusi — koks uzkrītis vai vilki norējuši.” Viņas platā mute smaidīja, atklājot baltu zobu rindu. Iesirmie mati bija cieši pieglausti, un zem tiem piere izskatījās neparasti augsta un plata.

„Kas nu mani raus,” Mika teica, pamīnājies no vienas kājas uz otras. „Negribējās vienīgi no Gaŗā sila cilpot mājās. Pārgulēju turpat mezsarga rījā.”

„Vai nav, puis, par vēsu? Dabūsi kaulu laužēju vai kriku,” saimniece runāja un slaucīja priekšautā rokas.

„Man tādas nelaimes neķeras klāt,” atteica Mikelis un raudzījās, vai virtuvē pavarda kaktā vēl nav kāds. Pie maizes krāsns pakārtā mazā vilkacīte virtuvi apgaismoja diezgan vāji, tēpa tinās krēsļā.

„Bet kādas tad ķēras?” saimniece gribēja ar viņu ievadīt valodas.

„Nekādas, saimniekmāt!” lēni atbildēja Mikelis un noņēma no galvas platmali. Visu laiku šo palseno galvas segu viņš bija turējis galvā. „Vai saimnieka nav mājā?”

„Ir! Peras pirti. Šovakar tēviņu reize pirmajiem kāpt lāvā. Apsēsties, pagaidi jeb ej pie Mares, tā viena pati kvern kambarī. Mare, Mare, ciemiņš atnācis!” saimniece iesaucās, pavērusi istabas durvis. Tad viņa pagriezās pret pūsi, kas visu laiku vēl stāvēja, rokā burzīdams platmali.

„Ej vien, dēls, iekšā, gan tā princese tevi saņems!”

„Jāiet būs,” pievienojās pūsis un devās tieši tumšajai istabai cauri uz Mares kambari, no kuŗa saimnieka istabā krita blāva gaismas svītra.

„Vai te būtu kāds?” pūsis lēni vēra durvis. Mare, pie spoguļa stāvēdama, kārtēja matus. Vienā rokā viņai bija pudeļa slotiņa, ar to viņa bija balsinājusi savu sārtu seju. Pēdējā laikā Mare vispār bija kļuvusi druknāka un sārtāka. Nepaskatījusies uz durvīm, viņa iesaucās:

„Tu tik agri?” Piedod, es...”

„Agri?” pūsis pārkāpa pār sliekšni. „Vai tad bija norunāts, ka vēlāk jānāk? Labvakar, Mare!”

„Tu, Mīka? Un es domāju... man likās, ka...” viņa pietvīka un nolaida acis. Nometta pudeļa slotiņu un, paņēmusi nagu vīlīti, sāka ar to darboties. „Man likās, es domāju, ka tu būsi rīt.”

„Un šovakar tu mani negaidīji?” Mikelis raudzījās Mares samukušajā sejā un satrauktajās kustībās. „Ja neesmu gaidīts, varu aiziet,” viņš teica aizvainota cilvēka balsi.

„Neausojies nu, eēdies te mikstajā krēsļā!” viņa pabīdīja Mikam ar sarkanu plīšu apvilktu atzveķnes krēsli. „Tik ilgu laiku neesam izrunājušies.”

Mikelis gausi, it kā vilcinādamies, apsēdās, sakrustoja kājas un nolika platmali uz otra stiebriņu krēsli. „Tu jau laikam nevari sūroties, ka trūktu ar ko runāt,” teica viņš.

„Kā nu kuŗo reizi. Ja tu neliecies par mani zinīs, gribot negribot kaut kā laiks jānosīt.”

„Saki, Mare, man taisnību! Liekas, tu esi pārvērtusies, savāda kļuvusi.”

„Savāda, es nezīnu. Paraugies mani, val neesmu tāda kā senāk? Par tevi gan to nevar teikt, tu esi tapis nevērīgāks pret sevi un citiem. Mēs esam veci draugi, tādēļ neņem ļaunā, ka saku tev kādu rūgtāku un patiesāku vārdu.”

Mikelis uzmeta Marei ciešu skatu. Viņa turpat stāvēja pie spoguļa, tikai atgriezusi tam muguru. Pārvērtusies... Tomēr tā bija cita Mare. Tā nebija vairs draiskā ganu meitene, ar ko Mika bija peldējies vienā atvarā. Tā nebija arī vairs alkatainā svešmiece, kas sauļojās zem ābeles un ap kuŗu līdinājās zeltainas spāres. Tagad viņa priekšā stāvēja padrukna lauku meitā, tikai mazliet pilsēnieciski gērbusies, savilpoņtiem matiem. Šai sievietei vairs nebija nekā no tās divainās pievilcības, kas kādreiz mulsināja Mikelī. Tā bija tāda pat sieviete, kādas Mikelis redz ik dienas desmit un atkal desmit reizi. Protams, arī viņš pats bija tāds pelēks ikdienas ķermis, kas kremlas lielajā mūzības kokā, nezinādamas savam ceļam ne sākuma, ne gala. Tas tiesa, bet Mare bija pārvērtusies...

„Es atnācu. Es gribētu un tevi izrunāties,” teica pūsis klusi. Viņam bija bailes skaļāk runāt, viņam šovakar trūka drosmes teikt drošāku vārdu vai ķerties pie izšķirīga jautājuma.

„Izrunāties? Ļoti labi, es tevi arī gaidīju. Tu zini, es šopavasār precos...” viņa mazliet pietvīka un atkal nolaida acis. Un tagad ap viņas lūpām rotājās šķeimīgs smaidis. Bija tāds iespaids, ka Mare gribētu teikt: „Raugies, tu neņēmi mani, atnāca cits un paņēma, kaut gan es labprātāk ietu pie tevis.”

„Tu precies?” Mika čukstēja.

„Jā. Cik ilgi vecmeitās palikšu! Ceru, ka tu kā vecs kaimiņš un draugs nāksi kāzās. Tikai tu neaizmirsti noskūties, kā šovakar esi aizmīrsis, citādi kritīsi ļaužu apsmieklā.”

Nenoskūties? Tas bija par daudz. Pūsis uzlēca kājās un piesteidzās pie spoguļa. Patiesām, viņš bija ieradies tāds ne-

skuvies, kā no meža nācis. Baltā apkaklīte un zilganā kakla saite pavisam nepiedienēja pie melnīgnsnējiem bārdas rugājiem. Mika raudzījās spogulī, taustīja seju. Šķiet, pirmoreiz redzētu savu attēlu. Viņš vēl nekad nebija licies sev tik smieklīgs un nožēlojams. Kam viņam vajadzēja nākt? Varēja likties mierīgi uz auss, aizmigt un nejust nekā. Mika raudzījās spogulī, un pēkšņi viņam pārskrēja auksti šermuļi pār muguru. Tur līdzās spoguļa stūrī stāvēja vēl kāds cits. Puisis pārvilka ar roku pār spoguli, it kā gribētu noslaucīt nevēlamo attēlu no stikla, bet attēls par spīti Mikam kļuva vēl skaidrāks. Tas nāca no spoguļa laukā un, likās, ar savu nejausamo smagumu nospiedīs viņu, noliks pie zemes.

Mare stāvēja savas istabas vidū, griestu spuldzes apgaismota, un raudzījās uz Miku ar tādu skatu, kā zirneklis norauģās uz mušu, kam tas iešjircinājis savu indi.

Mika drudzaini raudzījās, kur tveras uz mācīgā attēla pirmtēls. To nevajadzēja tālu meklēt. Turpat uz kumodes tīklveidīgi darinātā paklāja stāvēja portrets zeltītā ietvarā. No fotografijas raudzījās pretī tā pati seja, kas rēgojās spogulī. Mika atkāpās soli un atkal tuvojās spogulim un derdzīgajai ģimetei. Pār ģimeti plaši plūstošā rokkrastā bija uzrakstīts: „Manai līgavai, Parumbas jaunkundzei, Valfrīds Klījāns”.

„Manai līgavai,” murmināja Miķelis — „manai līgavai.” Viņš raudzījās uz Mari un atkal pievērsās spogulim. Tiesām, brūni nopūstam, bārdainam puisim tur stāvēja līdzās cienījams kailgalvis ar augstu atlocītu apkakli un melnu kaklasaites tauriņu zem platā zoda. Pogcaurumā bija pusplaucis rožu pumpurs, uzvalka krūšu kabatā kupla raiba kabatas drāna un tai līdzās pildāmspalva. Resnā, stūrainā seja, strupais deguns un atliektās ausis, tas viss šim cilvēkam piešķīra nežēlību un skarbumu.

„Jā, tas ir mans līgavainis,” teica Mare vienaldzīgi. „Mēs esam jau saderināti.”

„Saderināti?” Mika izdvēsa un saņņaudza dūres, bet savaldījās, tikai sirdī kaut kas iesmeldza. „Tādā gadījumā vēlu laimes!” dobjji piemetināja viņš. „Un tagad man jāiet, māte šovakar tāda sasirgusi,” viņš sniedzās pēc platmales.

„Kur tu steigies, paliec! Atnāks Valfrīds, patērēsim, paēdīsim kopīgi vakariņas. Tu taču nebūsi greizsirdīgs?”

„Greizsirdīgs!” sausi iesmējās puisis un piecēlās. „Tādas lietas es nepazīstu, bet atriebība gan allaž ir salda. Un es domāju, ka tavs līgavainis to drīz vien izbaudīs. Viņš jau ir varens vīrs, prot divkārsō un trejkārsō grāmatvedību, bet tik viegli par iegātni Parumbās vis netiks. Tu zini, Meža Mikam tāda daba — pie kuņas priedes pieķeras, ātrāk neatlaižas, iekams nogāzta. Mēs vēl spēkosimies!” viņš uzstā ar dūri uz galda. „Uz redzēšanos, Mare!”

„Trakais puisī, kur tu skriesi? Vai esproti, tu nedrīksti tā aiziet, tu nedrīksti,” elsoja meita, pieķērusies Mikam pie rokas. „Es tevi lūdzu, lūdzu mūsu vecās draudzības un varbūt arī mīlestības labad, tu nedrīksti tā aiziet no manis. Dod mutes un salīgsim mieru!”

„No piebiruša avota neviens godīgs cilvēks nedzer,” Mika teica skarbi, raudzīdamies griestos. „Varbūt esmu truls, neapstēts un lācīgs, bet pašlepnuma man vēl ir gana! Par kāju pameslu un apsmieklu es nejausu sevi darīt. Kas naidu es, vētru plauj. Tu domā, ka Mika ir uzkaņams un noņemams kā vecs kažoks no vadža? Nekā nebija. Ja tev manis nevaļag, kāda nozīme mūsu draudzībai? Vari precēt, kas tik, vai garo Ansi vai resno Krišu, bet es atriebšos tam, kas atriebību būs pelnījis. Ar labvakar.” Viņš uzmauca platmali uz pakauša un izdrāzās kā apsvīlis cauri virtuvei pagalmā.

Mare uz vietas sekoja viņam un vēl uz sliekšņa sauca: „Mika, netaisi muļķības, Mikai! Nāc, sarunāsimies, Mikai!” Šie vārdi tomēr palika bez atbalss, izskanēja pavasara tumsā, izskanēja un aplkusa. Mika drāzās kā suņu trenkts pa taciņu lejup, viņam tagad bija vienalga, ko viņam raida pakal — lāstus, lūgšanas vai draudus, tikai ātrāk projām no šim mājām, ātrāk, lai nebūtu vairs jādzird Mares balss!

Mare pagalmā vēl pāris reizes iesaucās: „Mika, Mikai!” Bet redzēdama, ka Mika ir jau pie upes, valgām acīm atgriezās istabā. Māte piegāja meitai klāt, uzlika roku uz pleca un mierināja:

„Neraudi, meit, neraudi! Vai man jaunībā gāja labāk? Tēvs mani ieprecināja Parumbam arī pret pašas gribu. Vai tā nu liela nelaime? Redzi, veci esam nodziņvojuši, tevi izaudzinājuši, ko raudāt! No mīlestības maizi necepsi! Gan jau paslepus varēsi ar kādu citu paknakstīties. Tikai visu ar apdomu un prātu! Klījāns nav nekāds glītais putns, bet saki, kur tos pāvus ņems? Un kas būtu pāvs, tam drīz vien izkrīt aste un nolūst spožās spārnu spalvas, pēc izskatās pēc noperējušās vistas. Neraudi vis, meit, vienreiz tik un tā jāprecas. Valpridam vismaz ir skola un vieta. Kas no tāda Meža Mīka? Pēc bur-laka izskatās. Šovakar bail vien sametās, kad viņš atnāca. Domāju, ka tik ko neizdara. Labi, ka aizgāja ar godu. Citādi vēl pielaiž ēkām uguni vai ieļej ziepju zāles acīs. Vai nav dzirdēts? Neraudi nu, meit! Gan jau sadzīvosiet!”

„Es nezinu, es nezinu, māt,” teica Mare, slaucīdama asaras. „Ja jau tu saki, ka būs labi, es arī vairs neraudāšu.” Māte noglaidīja meitai galvu un nomutēja viņu uz pieres. „Saņemies, meit! Nav labi, ja Klījāns redz, ka esi raudājusi. Iedomās vēl nezin ko.”

Mare uzmeta pleciem vieglu vilnas lakatu, aizgāja atpakaļ savā kambarī, atzvila mīkstajā krēslā, kur nesen bija sēdējis Mika, un stīvu skatu raudzījās tukšumā. Asaras mitējās, bet sirds bija pilna nepā-rasta smaguma. Marei likās, ka viņa uz visiem laikiem aprakusi ko mīļu un vārdos neietveramu. Varbūt tā bija Mikas mīlestība?

Mika pats pa to laiku devās lejup pa pazīstamo taku uz laipām. Soli viņam klumburoja, domas satraukti režģijās, sirdi mocīja greizsirdība, paštiesāšana un žēlums. Tomēr atgriezties vairs nevarēja. Tiltis bija nojaukts, straume bija aiznesusi beidzamos balstus. Šādu izšķiršanos ar

Mari viņš nekad nebija cerējis un arī nekad nevēlējās, tomēr tā bija nākusi.

Mēness tumšajās debesīs bija pakāpies labu tiesu vīrs koku gallem. Upe tecēja tāpat, traukdama sudrabainus vilpus kā šurpu nākot. Visapkārt valdīja klusums, dziļš pavasara klusums, kad zeme klausās pati savā elpā un koki jūt, kā virmo sulas un briest pumpuri. Mika dzirdēja tikai savu soļu mīksto dunēšanu krastmalas smiltīs. Seju skāra veldzējošā nakts vēsma, tā spirdzināja un nomierināja satrauktos prātus. Te tālumā kāds ieklepojās, aiz upes nozībenija uguntiņa. Vai kāds rāva sērkokciņu?

Miķelis apstājās un mirkli uzmanīgi klausījās. Jā... Kāds nāca. Tas bija jau uz laipām. Skaji un likami skanēja nācēja soļi. Lūk, tur mēnesnīcā pavidēja arī svešā siluets. Miķeļa galvā pēkšņi saskrēja asinis, ausis sāka zvanīt, krūtīs cēlās mežonīgā apņēmība un drosme. Tas ir Klījāns! Mare teica, lai uzgaidot, viņš nāksot. No pagasta centra uz Parumbām nebija cita ceļa, kā pāri laipām, ja negribēja mest lielo likumu uz dzirnavu tiltu. Puisis sarāvās, pielīka soli, viņš pat sāka skriet tecieniem, lai sastaptu pretimnācēju tieši uz laipas upes vidū, kur ūdeņi grieza sudrabainus virpuļus, kur apakšā bija pusotras asis dziļš atvars. Šai atvarā apkārtējie saimnieki veda peldināt zirgus, kādreiz te sličināja arī kuceņus, un dažs labs kaķēns, iebāzts vecā zeķē vai aizsietā piederknē, te atvadījās no pasaules gaitām. Puisi kratīja dīvains drudzis. Tumšais siluets virzījās arvien tuvāk, vai, patiesību sakot, Miķelis ārkārtīgā steigā virzījās tam pretī. Vēl desmit soļu... Nācējs izpūta kuplu dūmu. Viņa mutē kvēloja cigārs kā tumsā zvaigzne. Vēl septiņi, seši, pieci, četri, trīs soļi, un abi vīrieši sastapās tieši upes vidū, kur laipas drobēja no straumes skrējiena.

Ceļu ar labu gribu varētu padot, tik daudz laipas platums atļauj, bet visas zīmes liecināja, ka ne vienam, ne otram no nācējiem nebija vēlēšanās piekāpties un griezt ceļu. Pretimnācējs melnā mētelī ar karakula apkakli un melnu mīkstu platmaļi galvā mirkli apstājās, tad viņš ievīlka vēl vienu dūmu, izņēma cigāru no mutes un, izpūšot elpu Mikam tieši sejā, piesma-kušā balsi iecerstējās: „Kas ir, Meža Mīka, vai ceļš nav jādod?” Šais vārdos izskanēja nicināšana un pārākuma sajūta.

Meža Mīka... Šie vārdi iekrita kā uguns sausā zālē. Citkārt Miķelis šo saukli pānestu bez sarūgtinājuma, tā jau viņu parasti dēvēja darba biedri, bet tagad šie vārdi viņam griezās ausīs, dūrās kā asmens miesā, tie raisīja naidu un niknumu, tie sauca pēc atriebības.

„Tu vanags, lasies, jeb tu lidosi!” nošņācās Miķelis un atvēzēja dūri. Pretimnācējs melnajā mētelī ātri iešāva roku kabatā, mazliet atrāvās atpakaļ un tad virzījās atkal Miķelim klāt.

„Tu draudēsi man, pasaules nežāle!” Viņš strauji izcēla labo roku no kabatas un mēnesnīcā pavizēja ierocis. „Atkāpies, samazgu Mārtiņ, jeb tu noliksi karoti!” kļiedza Klījāns.

Sis kļiedziens tomēr bija nevietā. Tas panāca pretējo. Puisis spēji saliecās uz priekšu un metās ar visu augumu vīrsū

cilvēkam ar revolveri. Mirkli nozibsnija uguns, abos upes krastos atbalsojās šāviens, un no laipām melns, plats ķermenis iekrita ūdenī un uzsta augstas šlakatas.

„Glābiet, glābiet, laupītāji, glābiet!” kāds vīrietis kļiedza un straumes nests ķepurojās uz leju. Dažus soļus zemāk straume jau šūpoja melnu mīkstu platmali. Tikai pusizmēķētais cigārs, kā par brīnumu, smēķētājam kritot, bija palicis uz laipām. Tas viss kvēloja un sijāja dzirkstis.

Uz laipām stāvēja arī Meža Mika. Lode viņam bija nodziedājusi kā lapsene, skrieņot gar ausi. Viņš stāvēja un raudzījās, pārliecies pār laipas margām, kā lejup aizpeldēja virs, kas viņam bija raidījis šāvienu un kam viņš bija devis tikai vienu meža vīra belzienu. Mikas pierē bija divas lielas vertikālas rievās. Sirds strauji sīta, lūpas bija sakniebtas šauras un niciošas.

Klijāns peldēja, ķepurojās kā kaķis un visu laiku aizsmacis sauca: „Glābiet, glābiet!” Šie izmisīgie saucieni naktī izskanēja kā briesmu pauzma, kā nelaimes vēsneši, bet, izņemot cilvēku uz laipām, neviens cits tos nedzirdēja. Miķelis sekoja tumšajam ķermenim sudrabortajā ūdenī. Viņš raudzījās melnajā punktā. Šis punkts pamazām attālinājās, brīžam auga lielāks, brīžam pavisam pazuda, tad atkal uznira virs ūdens. Saucieni tapa arvien vājāki.

Piepeši puisa smadzenēs iesāvēs doma: viņš slīkst! Klijāns jau bija aizņests paša atvāra vidū. Smagās virsdrebes bija pic-sūkušās ar ūdeni un vilka viņu neglābjami lejup. Ūdens stindzināja ķermeni.

Gaidīt nevarēja. Miķelis acumirkli izšķīrās. Tagad viņam nebija svarīgi, vai

tur slīkst Klijāns, svešs, ļaunu pamests kļaidonis vai istais brālis. Tur gāja bojā cilvēks, un cilvēks jāglābj. Miķelis instinktīvi nometa mēteli uz laipām, tad nošlakstēja ūdens, un lieliem roku vēzieniem puisis peldēja lejup pa straumi melnā punkta virzienā. Ar katru elpas vilcienu Miķelis tuvojās mērķim. Klijāns, ieraudzījis Miķeli peldam, šausmās pārvērstu seju šļupstēja:

„Žēlo, nepazudini mani! Atsakos no visa, tik atstāj mani dzīvul!”

Puisis nekā neatbildēja, viņš tikai sniedzās pēc Klijāna, bet tas, pārprazdam Miķeļa nodomus, visiem spēkiem irās projām, kaut gan virs ūdens vairs bija tikai viņa resnā, kailā galva, kas mēnesnīcā atgādināja straumē iemestu ķirbi.

„Neniekojies, citādi noslīksi!” iekliedzās Miķelis pārdabiskā balsī, un šis kļiedziens Klijānu padarīja pakļāvīgu.

Puisis satvēra slīcēju pie kamieša un ar vienu roku šķērsām straumei irās uz krastu. Izglābtais viņam slidēja līdz pa ūdeni nekustīgs kā liķis. Tikai tagad, kad lielums jau bija paveikts, puisis sajuta, ka ūdens ir auksts, ka visu ķermeni dursta kā simts adatām un ka viens kājas liels sāk tirpt. Bet Mika saņēma visus spēkus un airējās tikai uz priekšu, krasts vairs nebija tālu. Viņš jau iepeldēja seklā jomā, kur kājām varēja sasniegt dibenu. Tikai tad, kad ūdens bija līdz ceļgaliem, izglābtais nopurinājās, streipuļodams piecēlās un gāzelēdamies sekoja savam glābējam.

„Tā. Tagad ej, kur tev jāiet!” teica Miķelis, kad viņi bija izkāpuši no ūdens un Klijāns bija atsēdies uz laipām.

„Mežciema kungs, piedodiet!” šļupstēja Klijāns, purinādams mēteļa piedurknes, „piedodiet, es negribēju jums tēmēt, domāju tikai pabaidīt.”

„Ir jau labi, ir labi. Nevajag nekādu piedošanu,” Mika atmata ar roku. „Tikai citreiz ar ieroci apejieties uzmanīgāk — kādreiz var negribot nošaut glābēju!”

„Ticiet man, es tiešām negribēju,” izglābtais drebīnājās, sēdēdams uz laipām. Pār viņu nāca arī morālistiskais atskurbums, un tas vēl vairāk saldēja dvēseli nekā vēsais ūdens ķermeni.

Mika aizgāja, paņēma savu mēteli, izņēma no tā saldā šņabja pudeli, atdarīja un sniedza savam ienaidniekam:

„Dzeriet, sasildieties! Man nekāda naida uz jums nav.”

Klijāns drebošām rokām satvēra pudeli, pielika pie lūpām un dzēra lieliem maļkiem. Viņš dzēra, atpūtās, kaut ko pa starpām murmināja un atkal dzēra. Bet Mika viņa vairs neklausījās.

Puisis pārmeta mēteli pār roku un ūdenim pilot no drēbēm, lieliem soļiem gāja atpakaļ uz būdu. Piesmeltie zābaki uz katra soļa šlakstēja, krūtīs pūta vēss vējš, bet savādi — Mika nejuta ne istu aukstumu, ne satraukumu. Viņam tikai likās, ka viņš staigātu uz garām koka kājām, tik augstām, ka var redzēt pāri mežiem un laukiem, pāri Parumbu krastam un Klijāna kailajai galvai, kas bija aizņojusi viņa apvārsni, viņš bija zaudējis šovakar līgavu, zaudējis nākotnes cerības, bet zaudējums izlikās nieciņš pret iegūto — viņš bija atradis savu vietu pasaulē. Un Mikam kļuva tik liksmi, ka iegribējās dziedāt.

MĀKSLAS KRĀTUVE PIEBALGĀ

Pirmo interesi par mākslu Piebalgas novadā pagājušā gadsimta otrajā pusē modināja piebaldzēnu audēji. Viņi uzturēja pastāvīgus sakarus gan ar tuvajām, gan arī tālajām pilsētām. Nereti, atgriezdamies no saviem izbraukumiem, tie stāstīja, ka „Rīgā un citās pilsētās dzīvo skunstes meistari, kas cilvēku uzkrāso uz mata tādū, kāds viņš ir.” Nedaudz vēlāk Piebalgas pagastos ieradās arī ģimētņu gleznotājs K. Zēbode. Viņš, apstaigādams vairākas lauksaimnieku mājas, darināja portretus, kas vēl tagad grezno vienas otras ģimenes sienas un rāda viņas senčus visai veiklā glezniskā uztevē. Pirms 1900. gada Piebalgā izplatījās vēsts, ka sviesta uzpircēja Purvīna — sauktā sviesta Purvīna — radnieks Pēterburgā esot paficis par bilžu mākslinieku. Visi piebaldzēni gribēja jaunā mākslinieka darbus redzēt un par to daudz runāja, jo 1899. g. Mājas Viesa mēnesraksts šo vēsti bija apstiprinājis, ievietodams V. Purvīna diplomdarba „Pēdējie saules stari” un divu citu gleznu: „Vakars upmalā” un „Ziemas vakars” attēlus.



Garvas krasti netālu no Pēterļa pamatskolas.



Pēterļa pamatskolas nams, kurā pagaidām mitinās mākslas darbu krātuve.

Dažus gadus pirms pirmā pasaules kara Ed. Brencēns uzgleznoja Jaunpiebalgas dziedāšanas biedrībai īsti reālistiskas dekorācijas. Tas bija liels mākslas notikums Piebalgā, un par to daudz un plaši runāja. Stāstīja arī par to, ka Brencēns dzīvojis Viņšera kalnos pie K. Miesnieka un abi tie dienām ilgi zīmējuši un gleznojuši cilvēkus un ļaustus.

Jauna interese par mākslu Piebalgā modās pēc kara. Tad sāka darboties Jaunpiebalgas un Vecpiebalgas gleznotāji: K. Miesnieks, H. Aplociņš, K. Baltgailis, J. Antons, J. Sniķers, J. Titāns; vēlāk sekoja J. Jēgers, J. Strazdiņš, Ed. Dzenis, P. Drulīis, M. Kalniņa. 1923. gadā notika pirmā gleznu izstāde Jaunpiebalgas draudzes skolā. Tai sekoja 1931. g. „Radigara” mākslas izstāde Kultūras biedrības namā. Šai izstādē arī radās doma, ka Jaunpiebalgas pagastā, kur tik daudz gleznotāju, iekārtojams pastāvīgs mākslas darbu krājums. Darbus uzsāka vākt gleznotājs J. Strazdiņš. Viņa



J. Valters — Rudens noskaņas. Eļļa.



neatklaidības dēļ 1940. gada maijā varēja, tā sakot, likt pamatu muzeja atklāšanai, jo krājumā bija jau ap 25 Piebalgas u. c. mākslinieku darbi. Tos novietoja Pēteru pamatskolā.

Patlaban Piebalgas muzejs var uzrādīt jau ap 100 darbu, bet tie visi nav vēl novietoti muzeja pagaidu telpās — Pēteru pamatskolā, jo te atrodas tikai ap 40 darbu. Par muzeja pastāvīgām telpām izraudzīta Jaunpiebalgas pagasta nama trešā stāva zāle. Kad beigsies zāles galīgā izbūve, muzejā tūlīt novietos šādu mākslinieku darbus: J. Rozentāla, J. Valters, V. Purvīša, R. Zariņa, A. Baumana, G. Šķiltera, K. Miesnieka, K. Baltgaila, J. Bīnes, H. Aplociņa, J. Jēgera, K. Neija, A. Artuma, R. Aumiņa, J. Plēpja, A. Junkera, E. Sveica, J. Cielava, J. Rikmaņa, J. Viļumaiņa, M. Induses-Mucenieces, Z. Višberga, A. Ciruja, N. Strunkes, M. Zaura, A. Karitona, J. Mādernieka, P. Upiša, J. Straziņa u. c.

Muzeju materiāli atbalsta abu pagastu sabiedriskie darbinieki, kā arī kultūras un saimniecības organizācijas.

Andis Bajārs.



R. Zariņš — Dievu birzi. Litogrāfija.



J. Rozentāls — Pasaka. Spalvas zīmējums.

Vērtīgās zemes druvām



pagājušā gadsimta beigās, lai ar uzlabotiem, panēmieniem samazinātu cilvēka roku darbu, kurināmā patēriņu un varētu saņemt pietiekami daudz kaļķu pieaugošās būvniecības vajadzībām. Bet arī tad mūsu augstvērtīgais kaļķakmens, saldūdens kaļķi un dolomīts tika izlietoti vai vienīgi mūrkaļķu un baltkaļķu ražošanai.

Plašākas iespējas kaļķakmens izmantošanai paveŗ latviešu zinātnieku pētījumi pēdējos gadu desmitos Latvijas brīvvalsts laikā. Pēc prof. Rozenšteina ieteikuma cechšteina kaļķakmeni no Cieceres ezera krastiem 1928. gadā sāk lietot cementa rūpniecībā portlandcimenta ražošanai, un no 1929. gada mūsu cementa rūpniecība iztiek ar pašu zemes kaļķakmeni, lai gan visus iepriekšējos gadus to ievada no ārzemēm. Ar ārkārtīgi labiem panākumiem cechšteina kaļķakmeni dažus gadus vēlāk sāk lietot cukura rūpniecībā biešu sulas tīrīšanai, izbeidzot ārzemju kaļķakmens importu. Kopā tā laika kaļķakmens patēriņš Latvijā strauji aug, un cementa rūpniecībā vien tas priekšākā gados sasniedza 200.000 tonnu gadā. Ar Zemes bagātī-

bu pētīšanas institūta vairāku gadu pētījumiem noskaidrots Latvijas būvkaļķu ķīmiskais sastāvs, tehniskās īpašības, atrasti jauni cechšteina kaļķakmens slāņi un pētītas to labākas izmantošanas iespējas. Pēlēko mūrkaļķu ražošanai Daugavas krastos un daudzos citos Latvijas rajonos guļ gandrīz neaplešami dolomītizētā kaļķakmens slāņi. Latvijā noskaidrotas ap 200 saldūdens kaļķu atradnes, kas izkaisītas pa visiem novadiem un izmantojamas pa daļai baltkaļķu ražošanai, bet īpaši skābo augsnu uzlabošanai. Paāreizējos apstākļos, kad lauksaimniekiem mākslīgie mēsli nav dabūjami, zemes kaļķošana ir svarīgākais līdzeklis ražu celšanai, jo pārmērīgs skābums mazina ražu lielākā daļā lauku un pļavu.

Vistīrākais un vērtīgākais tomēr ir cechšteina kaļķakmens, kas aizņem plašus, pat līdz 25 m biezus nogulumus Vecaucas, Nigrandas, Cieceres, Saldus un Sesiles rajonā. Bez minētajam cementa un cukura rūpniecībām šo kaļķakmeni lieto metalurģijā, stikla un šķū rūpniecībā, ratu ziedes izgatavošanai un nogulsēta krīts ražošanai. Kaļķakmens sastāva ķīmiskās analīzes liecina, ka tas noderīgs arī elektrokīmijas rūpniecībā karbīda ražošanai un slāpekļa mēsliu izgatavošanai. Vēl tālākas kaļķakmens izmantošanas iespējas ķīmijas rūpniecībā ir ārkārtīgi plašas.

Patlaban mūsu kaļķu rūpniecība pilnīgi pievienojusies totālā kara prasībām un strādā vienīgi armijas vai kara mērķu vajadzībām.

J. M.

Ventas gleznainajos krastos pie Nigrandas vīņo kuplas druvās, bet zem Irdenas virskārtas slēpjas visbiežāk vērtīgā cechšteina kaļķakmens slāņi, kas nogulsēti tur priekš daudziem miljoniem gadu. Kaļķakmens lauztaves tur darbojas jau no pagājušā gadsimta sākuma, bet 1912. gadā uzcelti šie tehniskā ziņā samērā labi ierīkotie stāvēcplji. Šāds ceplis dienā spēj ražot 7—10 tonnas dedzināto kaļķu.



Skaidri ir ceļot pa Latvijas ārēm, kur pretim māj gleznās ainavas ar kuplām druvām un klusām sētām koku puduros. To visu veidojušas mūsu senču čaklās rokas, gūstot pārticību sev un visai tautai. Bet, ejot tīrumos vai grantētos lielceļos, mēs vēl maz iedomājamies vērtības, kas zem šīs virsmas guļ zemes dziļēs jau kopš daudziem miljoniem gadu. Gaismā celtas un pietiekami izmantotas, tās spētu zemes skaistumu un tautas labklājību vēl krietni pavairo.

Daugavas krastos, Gaujas tuvumā vai Ventas un Abavas lejās šur tur var redzēt reenas, apaļas celtnes ar strupiem dūmeņiem. Tie — kaļķu ceplji, kur pirmo apstrādājumu gūst viena no Latvijas ievērojamākām zemes bagātībām — kaļķakmens. Dedzinātie kaļķi kā saistāmviela akmens piļu, baznīcu un namu būvēs lietoti jau priekš vairākiem gadsimtiem. Hercoga Jēkaba laikā Kurzemē bijis ap 25—30 kaļķu ceplu. Tad, un arī vēlākos laikos kaļķi dedzināti primitīvos bedres ceļos, kur darba bija daudz, bet ražība maza. Tagad redzamos kaļķu stāvēcpljus sāka celt

Darbs kaļķakmens lauztāvēs un kaļķu dedzināšanā ir smags, tomēr šai rūpniecībā arī ple mums ir vīri, kas to bez kurnēšanas strādājuši jau 30 un 40 gadu. Kaļķakmens laušana ilgus gadus veikta tikai ar rokas lauzņiem, bet pēdējā laikā to atvieglo ar elektriskajiem urbjiem un spridzekļu lādīņiem. Pēc daudzu gadu darba vare nais kaļķakmens slānis izlausts jau 17 m dziļumā, tomēr tam vēl nav beigās. Lauztuves bedre atrodas jau 5 m zem Ventas līmeņa, nemiēlīgi ieplūstošais ūdens jāizsūknē, kādēļ tālākā laušana apgrūtināta. Elektriskais celtnis kaļķakmeņiem piekrautās vagonetes izceļ stāvajā kraujā, no kurienes tās ripo uz ceplī.

„Laikmeta” uzņēm.



Uzmanību, cienītā kundze!

KOSMĒTIKAS APLAMĪBAS.

Baltā bundiņā, rožainas vāceles, smaržīgā pudelē, kur klunkāk noslēpumaini šķidrums (bejnumu zieds un burvju ūdens), cits par otru dārgāki un brīnišķīgāki — lūdzu, kundze, izvēlieties un jūs kļūsiat skaista!

Kundze, pacilājot vienu kārbīņu, pacilāja otru; kurai vai nē, kādā svīzes pilnā modernās kosmētikas stādījumā un viens līdzekļa sola to visu ko arī? Protams, ja tas kundzei būs iespējams, tad izvēlēsies dārgāko, aizgāja mājās, dziedāja uz sejas brīnišķīgu līdzekli un gaidīja, kad kļūs skaista. Reklāmā taču bija teikts: Jūsu āda kļūs samtaināka par visliegāko ziedlapīņu, rokas iegūs eņģeļa glāsta maigumu, bet acis mirdzēs kā zvaigznes...

Kad brīnumu nesagaidīja, tad nopirka atkal jaunu skaistumkopšanas līdzekli un gaidīja atkal. Un vīrs brīnījās, kur gan paliek saimniecības nauda?

Taču bēdīgā īstenība ir tā, ka sievietes āda nemaz nelīdzinās ziedlapīņai un neprasa arī tik dārgu kopšanu. Vai nu dārmām patiek vai ne, bet viņu āda ir levērojama izturīga, sīksta, ar lielām pretestības spējām. Tā var izturēt visādas laika pārmaiņas. Un to nekādā ziņā nevar uzlabot ar kaut kādu „barotāju krēmu”. Ādu var barot vienīgi no iespuses, un tās izskats pierāda attiecīgā cilvēka veselības stāvokli. Visdažādākās sejas ziedes, kas „baro ādu ar vitamīniem” vai ievada ādā citus „vērtīgus” saturus, ir pilnīgi nevērtīgi. Dermatologi konstatējuši, ka kosmētiskās līdzekļu ražotāji nopelnījuši neskaitāmus miljonus ar mazo vārdiņu „pora”. Viņi iepotējuši uzskatus, ka ādas poras „atveras un aizveras”, līdzīgi zivs mutei. Tas ir aplam, jo ādas poru nevar aizvērt ne ar kādiem līdzekļiem.

Tāpat nekādi arī līdzekļi nevar iedabāt ādas muskuļus, un neviens krēms nespēj iznīcināt grumbas, ja tām par cēloni ir zemādas tauku izžūšana un ādas vingruma atslābums.



Tomēr zināmi kosmētiskie līdzekļi jau uzskatāmi par labi apgērbtas sievietes pieredumu. Mēs tos pieņemam bez iebildumiem tāpat kā sievietes augstos papēžus un īpatnējās cepures.

Par naudu nopirkt veselīgu ādu nevar. Bet krāšņa, pudēra un lūpu zīmuļa veikla lietošana sievietei sniedz apmierinājumu. Tādēļ arī dermatologi neceļ pret to iebildumus. „Bet,” viņi saka, „sieviete pārāk dārgi samaksā par pavisam vienkāršiem maisījumiem.” Pārbaudot dažādu firmu ražojumus, kam arī bijusi dažāda cena, ķimikā atraduši, ka tie visi varētu būt vienā katlā gatavoti. Gluži tas pats ar lūpu zīmuļiem, pūderi, sejas ūdeņiem. Un tomēr katru no šiem līdzekļiem tautās izvadīja lieliska reklāma, ka atrasta atkal kāda jauna, svarīga sastāvdaļa, kas garantē skaistumu jebkurai sievietei.

Bet līdz kosmētikas precēm iet tāda sastāvdaļa, kas nav pārbaudāma ne ķīmiskiem, ne citiem līdzekļiem, proti, cerība.

Kas ir skaistums? Tā ir īpašība justies skaistam. Tādēļ elegantās tūbiņas un augstās cenas var stiprā mērā piepalīdzēt iegūt šādu sajūtu. Vai gan varētu iegūt paciltību, ja sievietei skaistuma krēmus iesvērtu tāpat kā taukus sviestpapīrā?

Taču saprātīga sieviete tomēr nemaksās pārāk augstu cenu par cerību. Viņa zinās, ka kosmētiku ieteikumi ir stipri pārspīlēti un uz tiem nevar paļauties.

Labākās lietas reti ievieto pārāk fantastiskos iesauņojumos, tādēļ gudra sieviete nesacentīsies ar dabu, vieglprātīgi šķiezdama par visādiem maisījumiem nesamērīgu cenu, bet savu apmierinājumu iegūs par piemērotu pretvērtību. It sevišķi jāuzmanās šais laikos, kad viltnieki, labi zinādami sievietes vajību pret skaistas krāsas kārbīņām un pudelītēm, par vislielāko naudu pārdo visnevērtīgāko preci, un bieži tā ir pat kaitīga. Tādēļ, uzmanību, cienītā kundze, ja jūs uzrunā glaimīga mute: „Vai kundze nevēlas brīnišķīgu sejas krēmu? Man vēl ir viena kārbā, ko speciāli glabāju tikai jums...”



Ne viņai vien rūpes par skaistumu radīja galvas sāpes.

VAI SIEVIETES TIEŠĀM IR TĀDAS?

Mēdz sacīt, ka neviens vīrietis neesot spējīgs domāt par kādu sievieti tik nelāgi, cik nelāgi pašas sievietes cita par citu runājot. Tik ļoti, kā daļa sieviete nīstot citu, vīrietis nekad nevarot nīst vīrieti. Draudzība sieviešu starpā esot stāds, par kuru augustā vēl nevarot zināt, vai tas septembrī nesīs saldus vai rūgtus augļus. Stāsta, ka labākā sieviete esot tā, par kuru vismazāk runā. Vai gan labākā nebūs tā, kas vismazāk runā par citiem?

KARSTS ŪDENS UN BURKĀNI.

Īsts burvju līdzeklis sejas ādai ir burkāni un karsts ūdens. Ēdiet divas reizes dienā pa svai-gam burkānam, dzeriet ik dienas divas reizes pa glāzei karsta ūdens, un jūs brīnīsities par šo vienkāršo līdzekļu lielisko iedarbību. Karstais ūdens jādzer rītos pirms ēšanas un vakaros, apmēram, stundu pirms gulētiešanas. Šī „diēta” labvēlīgi iedarbojas arī uz matiem un padara tos spožākus.

VAI RADĪJA SIEVIETI?

Sena indiešu teika stāsta tā: Kad Tvaštojs bija radījis pasauli un vēlējās vēl izveidot sievieti, viņš atrada, ka visas vielas jau izmantotas vīrieša radīšanai. Tad dievs pēc ilgām pārdomām izlīdzējās šādi: viņš ņēma mēness apaļumu, čūskas vijīgumu, vītenu augu pieklāvību zāles drebešanu, meža rozes slaidumu un ziedu samtību, lapas vieglumu un stīrnas skatienu, saules staru mundrumu un miglas asaras, vēja nepastāvību un zaķa bailību, pāva iedomību un bezdelīgas kakla pūku mīkstumu, dimanta cietumu, medus saldo smaržu un tīģera nežēlību, uguns karstumu, sniega aukstumu, papagaiļa plāpību un dūjas dudīnāšanu. No visiem šiem sajauktajiem elementiem viņš radīja sievieti un deva to vīrietim par dāvanu.

Pēc astoņām dienām vīrietis atgriezās pie Tvaštoja un teica: „Kungs, radījums, ko tu man dievi, saindē manu dzīvi. Šī būte plāpā bez apstājas, prasa visu manu laiku, gaužas bez kāda iemesla un allaž ir slima.”

Tad dievs ņēma sievieti atpakaļ. Bet pēc astoņām dienām vīrietis atgriezās un sacīja: „Kungs, mana dzīve ir ļoti vientuļa, kopš es tev atdevu tavu radījumu. Viņa mēdza man dziedāt un dejot. Man allaž jādomā par to, cik šķelmīgi viņa mani uzlūkoja, arī mani rotājās un man pieklāvās.”

Tad Tvaštojs tam atkal atdeva sievieti. Tikai trīs dienas bija pagājušas, kad vīrietis atkal bija klāt. „Kungs,” viņš teica, „es to lietu lāga nesaprotu, bet droši vien sieviete man sagādā vairāk nepatīkšanu, nekā prieka. Lūdzu, atbrīvo mani no viņas!”

Bet Tvaštojs izsaucās: „Ej savu ceļu un dari labāko, ko vari!” Un vīrietis izsaucās: „Es nevaru dzīvot kopā ar viņu!”

„Jā, bet vai tu vari dzīvot bez viņas?” atjautājā dievs.

Un vīrietis skumīgi nolieca galvu un murmināja: „Vai man! Es nevaru dzīvot ne ar viņu, nedz arī bez viņas!”

Daliņa pēdās



Čaklais gaigabalnieks Jānis Kvicevičs sāisina maraona distancē (30 km) uzvarēja kā grībēja. — Neatlaidīgais Tālvaidis Ozoliņš — mūsu ātrākais peldētājs krūšu stilā.



Mūsu sportisti šai sezonā pēc čakiem treniņiem pavasarī spējuši atzīmēt kaja laika apstākļiem labus sasniegumus daudzās sporta nozarēs. Atsevišķi sasniegumi ir pat stipri starptautiska mēroga. Mūsu neatlaidīgā rekordista J. Stendzenieka sezonas sākumā veiktais rezultāts šķēpa mešanā 70,80 metri joprojām vēl arvien ir viens no labākajiem šogad nevien Eiropā, bet arī pasaulē. Labāku sasniegumu šai sezonā spējis veikt vienīgi zviedrs Svens Eriksons, aizlidinot šķēpu 72,15 metrus tālu.

Naskais valmierietis Linde, uzvarot 30 km soļojumā, pēdējos 500 metros rādīja sava lielā soļošanas skolotāja Jāņa Daliņa cienīgu finišu.



Stendzenieks, kas pirmais no latviešu sportistiem ticis pāri grūti pārvaramai 70 metru līnijai, ir jauns pierādījums, ka ar cītīgiem treniņiem un neatlaidību vien var jau daudz ko panākt pat nelabvēlīgos apstākļos. Stendzenieks ir vienīgais no mūsu nelielās izlases vieglatlētu saimes, kas izrāvēs tālu visiem priekšā. Soļošanā turpretim mums patlaban ir četri vai vismaz trīs kandidāti, kas nevien iet Daliņa pēdās, bet ir jau arī vairākkārt pierādījuši sevi par cienīgiem aizstāt mūsu soļošanas sporta diženāko vīru — Jāni Daliņu, ja vien tas izrādītos par vajadzīgu, jo beigu beigās, kā to liecināja vecmeistara pārliecinošā uzvara pagājušā gada meistarsacīkstēs 30 kilometru soļojumā, pats daudzkārtīgais pasaules rekordists vēl nebūt nav teicis savu pēdējo vārdu sacīkšu ceļā. Daliņš, kas ar saviem izcilajiem panākumiem iezvanīja soļošanas sporta strauju augšupeju, ar savu piemēru radījis labu labo skolu. Tādus sasniegumus, kādus realizējuši A. Liepaskalns, A. Krūklis, P. Zeltiņš un Daliņa tiešais skolnieks Jūlijs Linde, kas visi izveidojušies par teicamiem starptautiska mēroga soļotājiem, ne jau katru reizi dabū redzēt pat visplašākā mēroga starptautiskās sacīkstēs. Krūklis var lepoties, ka ievērojami pārspējis Daliņa laiku 5000 metru distancē. Liepaskalns to spējis veikt pat Daliņa speciālajā distancē — 23 kilometros, pie tam vēl jauna pasaules rekorda laikā. Zeltiņš spējis veikt 15.000 metrus labāka sasnieguma laikā nekā Daliņš Latvijā, pie tam vēl 20 km soļojumā. Linde, kas visvairāk mantojis no mūsu diženā pasaules rekordista ir stila, ir taktikas ziņā, ir patlaban mūsu labākais speciālists 25 un 30 kilometru distancēs. Pagājušajā sezonā viņš to pierādīja 25 kilometru, bet nupat 30 kilometru soļojumā Latvijas meistarsacīkstēs, pieņemot meistara



Jaunais Latvijas ritenbraucēju meistars 1 km distancē Ofārs Šilpa (pirmais no kreisās) un Jānis Oveigels — vislabāko jaunāku paaudzes spējīgākojiem A klases čudistiem.

godu 2 stundās 33 minūtēs un 47 sekundēs. Šis sasniegums ir tikai par 2 minūtēm 16,4 sekundēm vājāks rezultāts nekā Jāņa Daliņa 1934. gadā veiktais pasaules rekords šai distancē. Pagājušā gada Latvijas meistarsacīkstēs Daliņš uzvarēja savām spējām visai mērenā laikā — 2:49:39,7. Šo rezultātu tagad ievērojami pārspēja nevien Liepaskalns (2:34:25,0), bet arī Zeltiņš (2:45:49,0). Linde šoreiz bija labākais taktiķis, tāpat kā Daliņš pagājušajā gadā. Pusceļā Liepaskalns bija aizsteidzies priekšā visiem pārējiem 7 dalībniekiem vairāk nekā par veselu kilometru, bet nebija atkal, kā jau dažu labu reizi, pareizi apsvēris savus spēkus, kas viņam apsika pavisam tuvu mērķim. Tāpat pārāk strauji sāktajam tempam par upuri krita arī Zeltiņš. Tas bija atkal pārliecinošs provinces sportistu triumsfs, jo visi dalībnieki, izņemot vienu, šai soļošanas meistarsacīkstēs nāca no lauku sētām, tāpat kā „atlētu atlēta” nosaukuma izcīnītājs Hakelis, kas jau pārliecinoši uzvarēja desmitcīņā, bet pārliecinošāk piecīņā.

Šiem tiešām lepricinošiem sasniegumiem vainagu šā gada meistariņu izcīņā uzlika 10 jauni Latvijas rekordi peldēšanā. Trīs no tiem veica mūsu sporta dzīves vadītāja R. Plūmes meita Tatjana Plūme, ik pa divi A. Briede, L. Pētersone, T. Ozolcelms un vienu O. Šins. A. M.

Spēcīgajam madonietim Harijam Hakelim — uzvarētājam Latvijas meistariņā desmitcīņā un piecīņā — no visiem numuriem vislabāk padodas šķēpu mešana.



Zilais vakartērps

Aukstums un arī ētiķā sajūta bija galvenie iemesli, kas piespieda pirmatnējo cilvēku domāt par apģērbu. Bija arī vēl citi iemesli, piem., lai, pārveidojot savu ārieni, piemānītu jaunos daēmonus un dzīvniekus un iebaidītu ienaidniekus.

Dienvidnieki, kas necieta aukstuma, sava apģērba izveidošanā rikojušies pēc pirmo cilvēku — Ādama un Ievas parauga, — izgatavojot to no lapām.

Tagad, šai nopietnajā laikā arī mode izrādās visprātīgākā un praktiskākā, kāda tā jebkad bijusi, to rēgulē punkti.

Pašas sievietes ir dažādās domās par to, kāpēc tās pievērs tūk lielu vērību savam apģērbam. Viriešiem šķiet, ka īstais iemesls, kāpēc sievietes iekrīt modes pārspilējumos, ir viņi, par to juzdamies vainīgi un atbildīgi. Bet gandrīz visos laikos vislielākie modes untumi piemituši virieša apģērbam; minot kaut vai mīlīgās mežģiņu žabō vai resnu spieķi kā piedevu īsai, šaurai jaciņai ar svārkveidīgām, platām biksēm.

Erika Engela jautrajā kriminālfilmā kāds skaists zils vakartērps savilņo veselu sabiedrību. Te cilvēciskā godkārbība sasniedz augstākos kalngalus. Skaisto tērpu iekāro neviens sievietes, bet arī virieši, — lai to varētu uzdāvināt kādai sievietei. Divreiz dāvināts un vienreiz iekārtāts, zilais vakartērps beidzot atrod īsto valkātāju — jauno dziedātāju — Ingu Guldeni, kas visus aizrauj ar savu talantu un šarmu.

A. R.

Sarežģījums ar zilo vakartērpu kļūst par laimīgu likteni Hansam Haberlandam (Materštoks) un Ingai Guldeni (Malerholere).

Kurts Haberlanda domā, ka viņa dēlam nepieciešama laba dzīves mācība.



RADIOFONA PROGRAMMA

SVĒTDIEN, 29. AUGUSTĀ.

5.00—6.30 Vācu kaŗavīriem. 6.30 Ziņas latv. v. 6.45 Rīta mūzika. 7.00 Ziņas v. v. Pēc tam: Dienas programma. 7.10 Rīta mūzika. 8.00 Mūzika (skaņu platēs). 8.30 Vingr. bērniem. 8.45 „Landesdienst Ostland”. 9.00 Vācu meistari mūzikā un literatūrā. 10.00 Ziņas v. v. 10.10 Katoļu dievkalpojums. 11.10 Mazs orķ. konc. 11.30 Politiskā raidāmāina. 11.45 Vācu māksla, vācu gars. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. Pēc tam: Vācu tautas konc. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Ziņas („Landesdienst Ostland”). 14.30 Abur taisītājs, A. Brastiņa pasaku luga bērniem. 14.50 Dziesmas bērniem dzied V. Fricoviča. 15.00 Latviešu mūzika un literatūra. A. Pulciņa-Karpa un T. Matīss, prof. P. Šuberts (klav.) un J. Osis (dekl.). 16.00 Pastis kaŗavīriem (no Berlīnes). 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 17.15 Pastis kaŗavīriem (turp.). 18.00 Berlīnes filharmoniku koncerts (no Berlīnes). 19.00 Mūzika. 19.15 Neļējas atbalss. 19.30 Latviešu kaŗavīru pusstunda. 20.00 Ziņas v. v. 20.15 Operu koncerts. M. Vintere un J. Nīedra, rad. koris un ielais orķ. Diriģents: Hilmarš Vēbers (Weber). Ķormeistars: T. Kalniņš. 21.00 Ziņas latv. v. 21.15 Operu koncerts II (turp.). 22.00 Ziņas v. v. Pēc tam: Nākamās dienas programma un porta ziņas. 22.20 Mūzika. V. Borstela (Bortel) (dziesmas) u. c. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

PIRMDIEN, 30. AUGUSTĀ.

8.00 Latviešu mūzika. Viru sēkstets un skaņu plates. 8.30 Mūzika. 11.30 Darbam un mājai. 14.30 Solistu koncerts. Fr. Šuberta (Schubert) skaņdarbi. 15.30 Mūzika. 16.00 Latvijas komandanta pūtēju orķ. Fr. Tileganta vadībā. 17.15 Mazais orķ. Fr. Dīdericha (Diedrich) vadībā. 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 9.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu kaŗaspēks. 9.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 olītisks priekšlasījums. 20.15—21.00 Rīga: kas katram tīk (no Berlīnes). 20.15—21.00

Madona, Kuldīga un Liepāja: E.Reinachera raidāmluga. 21.15 Kas katram tīk (no Berlīnes). 22.15 Sporta ziņas fronteī v. v. 22.20 Nākamās dienas programma un sporta ziņas. 22.30 Kamermūzika. 23.15 Deju mūzika.

OTRDIEN, 31. AUGUSTĀ.

11.30 Incītis, V. Bičuļa raidāmluga bērniem. 14.30 Mūzika un literatūra. 15.30 Mūzika. 16.00 V. Borstela (dziesmas) un rad. deju kap. A. Kornēliusa vadībā. 17.15 AS mandoliņu orķ. K. Viksnas vadībā, humors un skaņu plates. 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15 Vakara koncerts. 21.15 Vakara koncerts II (turp.). 22.20 Mūzika laika kavēklim. 0.15 Latviešu kaŗavīru pusstunda. 0.45 Nobeigums.

TREŠDIEN, 1. SEPTEMBRĪ.

11.30 62. Darba pārtraukuma koncerts. F. Viksne un M. Vētra, viru dubultkvartets Tēviņa un Ed. Eiches salona ansamblis. 14.30 Jautras melodijas un anekdoti. 15.30 Mūzika. 16.00 Dienas darbs ir veikts (no kāda uzņēmuma). F. Viksne un V. Stots, A. Žilinskis (klav.) un rad. koris. 17.15 Mazais orķ. V. Taubes vadībā. 18.30 Latviešu kaŗavīru pusstunda. 19.00 Nedēļas atbalss. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politisks priekšlasījums. 20.15 Mīlas dziesmas un romances skaņu platēs I. 21.15 Mīlas dziesmas un romances II. 22.20—24.00 Deju mūzika.

CETURTDIEN, 2. SEPTEMBRĪ

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Latviešu mūzika un literatūra. Alise Gauše (dziesmas) un M. Zilava (dekl.). 15.30 Mūzika. 16.00 J. Vasiliūns (vijole), J. Pakalns (flauta) un rad. lielais orķ., viesdiriģents Balis Dvaŗons (no Kaunas). 17.15 Mazais orķestris V. Taubes vadībā. 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15—21.00 Rīga: Jautras melodijas. 20.15—21.00 Madona, Kuldīga un Liepāja: Sirds draugs Kārkis,

29. VIII — 4. IX GALVENAIS RAIDĪT. RĪGA, RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA, LIEPĀJA

Rutku tēva komēdija. 21.15 Mūzikas pērlis H. Lūse, A. Arnītis un rad. koris. 22.20—24.00 Deju mūzika.

PIEKTDIEN, 3. SEPTEMBRĪ.

8.00 Latviešu mūzika. Viru dubultkvartets Tēviņa un skaņu plates. 11.30 Darbam un mājai. 14.30 Zaķu gans, Dz. Soduma raidāmluga bērniem. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas koncerts. 17.15 Pēcpusdienas koncerts II (turp.). 18.30 Latviešu kaŗavīru pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu aviācija. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Raksti no laikrakstiem. 20.15 Mūzika (no Berlīnes). 21.15 Mūzika (no Berlīnes). 22.20 Kamermūzika. 23.15 Deju mūzika (no Zārbiķenas). 0.15 Latviešu kaŗavīru pusstunda. 0.45 Nobeigums.

SESTDIEN, 4. SEPTEMBRĪ.

11.30 Darba pārtraukuma koncerts. P. Brīvkalne un A. Kortāns, M. Ivanovs (čells) un rad. deju kap. 14.30 Skaņpuleju mantniece, J. Strauta raidāmluga. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika (no Berlīnes). 17.15 Pēcpusdienas mūzika (no Berlīnes). 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15—22.00 „Mēs mūzicējam”. P. Brīvkalne, A. Evalķis (akordeons), salona ansamblis Ed. Eiches vadībā un rad. deju kap. 22.20—24.00 Deju mūzika.

KATRU DARBDIENU.

5.00 Vācu kaŗav. 6.15 Ziņas latv. v. 6.30 Vingrošana. 6.45 Mūzika. 7.00 Ziņas v. v. un konc. 8.00 Mūzika. 9.00 Ziņas v. v. 9.10 „Landesdienst Ostland”. 9.25—11.30 Pārtraukums. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. 12.45 Mūzika. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 „Landesdienst Ostland”. 15.00 Virsp. ziņ. lēns atkārt. un īsas ziņas. 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 18.00 Aktualitātes. 20.00 Ziņas v. v. 21.00 Ziņas latv. v. 22.00 Ziņas v. v. 23.00 „Landesdienst Ostland”. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

AIZMUGURES FRONTE

Apstādījumos sēž uz soda jauna meita saulgozī, galvu izcēlusi, saulodama seju. Nāk jauns cilvēks, nosēstas viņai līdzās.

„Jūs kādu gaidāt, jaunkundz?”

„Jūs jau nu nei!”

„Ļoti patīkami. Tātad negaidīta sastapšanās mums. Atļaujiet iepazīties!”

„Kāds uzmācīgs cilvēks...”

„Cienījamā, ja levas jaunkundze paradīzē būtu šā te izturējusies pret Ādama jaunkungu, pasaulē nebūtu neviena paša cilvēka vairs. Ne es, ne —”

„Bez jums pasaule varētu iztikt!”

„Tas gan. Bet bez jums nekādā ziņā ne, jūs domājat.”

Neatbild.

„Cienījamā, es esmu sveiciens te, atbraucējs. Man ir —”

„Sviests? Speķis?”

„Speķa nav. Bet sviestu varu dabūt.”

„Cik daudz? Cik dārgi?”

„Divsimt gramu. Četrdesmit četri fenīgi.”

„Kā? Jūs taču atbraucējs.”

„Jā. No Āgenskalna. Ar kuģīti.”

„Aušā, jūs! Es domāju, ka jūs —”

„Viens patīkams jauns cilvēks, vai ne?”

„Bet fuil! Gluži otrādi.”

„Otrādi?”

„Pavisam otrādi!”

Tādu brītiņu klusums. Tad jaunais cilvēks lēnām cejas un saka:

„Atvainojiet! Es jūs nožēloju. Mūsmājās pērn arī viena jaunkundze sāka domāt pavisam otrādi, un viņa aizveda uz slimnīcu. Sveiki!”

Veterators.



Bērna gudrība.

Vecmāte pamāca mazmeitiņu:

„Mazām meitiņām vajag būt paklausīgām un darīt visu, ko māte liek. Tu taču zini, kā klājās Sarkan-galvītei, kas nebija paklausīga: viņu apēda vilks.”

„Bet vilks apēda arī vecmāti, — vai viņa arī bija nepaklausīga?”

Mērķis sasniegts.

„Nu, kā Bērziņienes dēlam tagad klājas? Nu tam,

ko tā loioja un kas pats teica, ka reiz pasaule dabūšot gan viņu dzirdēt.”

„Ak tas? Tas savu panācis: viņš ir kaķa orķestri par bundzinieku.” E.

Pārskatīšanās.

„Andžin, kāds tu atkal izskaties! Vai es tev neesmu desmitām reizi teikusi, ka rātni bērni nekaujasi!”

„Es jau arī domāju, ka viņš ir rātns zēns, bet kad es viņu pagrūdu, tad viņš izrādījās pagalam nerātns!”



BAUMAS.

„Tu redzēsi, ka kaut kas būs! Sorīt pat mans kaķis ēda zāli, un ka šie to mantu rok zemē, tas arī kaut ko nozīmē!”

Pieklājīgie ļaudis.

„Liekas, ka tūlīt būs ietus, un jums nav ne mēteja, ne lietussarga. Uzkāvējieties vēl kādu laiciņu un ēdiet pie mums pusdienas!”
„Pateicos par laipno ielūgumu, bet man šķiet, ka tik nejauks laiks vis nebūs!”

Pārmetumi.

„Es tev rakstīju priekš diviem mēnešiem, bet tu pat neatbildēji. — vai tā rīkojas draugs?”
„Es nemaz neesmu tavu vēstuli saņēmis!”
„Un to tu man saki tikai tagad? Tev tūlīt vajadzēja rakstīt!”

DRAUDZENES NOVEĻĒJUMS.

„Plakanjāpa kungs vakar teica, ka viņš man dāvinot savu sirdi.”
„Nem, ja tev patīk lūžņi! Aizvakar viņš man teica, ka es esot salauzusi viņa sirdi.”



KOMBINĀCIJA.

„Pasaule nav nekā zaudējusi, — es tās visas laidīšu pārdošanā kā cigāru apgrēžamos!”



„Cik patīkami, Nūdeles kungs, ka jūs arī mūs apciemojāt!”
„Es jau gan atnācu tikai sievai pretim.”
„Tad taču jūs varējāt nākt agrāki!”

Miers.

„Vardarbības kundze, jūs viņam vajadzīgs miers, vairāk nekā kā tikai miers!”
„Vai, ārsta kungs, es viņam to kladzīnu no rīta līdz vakaram, bet viņš itin nemaz neklausā, ko es viņam saku.”
„Tad jau pagaidām ir labi — ar to pietiek!”

„NEVAINĪGAIS”.

Apmeklētājs (redakcijas zēnam): „Sakiet redaktora kungam, ka man jārunā sakarā ar jūsu rakstu par sodītiem spekulantiem. Man ir lietiski pierādījumi, ka mans vārds tur iekļuvis pārpratumā dēļ!”

ILUSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TUBELIS. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagner'a (Dzirnavu) ielā 57. Tālruni: izdevējs 22588, atbildīgais redaktors 34654, redaktors 34692, redakcija 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf. Nākošais numurs iznāks 3. septembrī.